

Pest-protocol

1.	Wat is pesten?	2
2.	Overzicht van taken voor de school, om pesten tegen te gaan:	
2.1	De taak van de schoolleiding	
	• Bewustwording	2
	• Stellingname	3
	• Maatregelen	3
	• Beleidsvoorwaarden ter bestijding van het pesten	3
2.2	De taak van de leerkracht	
	• Bewustwording	4
	• Signalen	4
	• Stellingname	4
	• Maatregelen	4
	- Preventieve maatregelen	5
	- Bestrijdingsmaatregelen	5
2.3	De taak van de ouders	
	• Signalen	6
	• Wat moet u doen wanneer uw kind slachtoffer is van pesterijen	6
	• Wat moet u doen als uw kind pest	7
3.	Bijlagen	
	• Schema stappenplan	8
	• Stappenplan	9

Wat is pesten?

Definitie van pesten:

- Pesten is psychisch, fysiek en/of seksueel systematisch geweld van een leerling, leerkracht of een groep leerlingen ten opzichten van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.
- Pesten gebeurt systematisch, er is sprake van een ongelijke machtsverdeling, het heeft desastreuze gevolgen voor het slachtoffer en het slachtoffer wordt niet toegestaan voor zichzelf op te komen.

Manieren waarop kinderen of leerkrachten kunnen pesten:

Pesten kan vele vormen aannemen;

Fysiek: duwen, schoppen, haren trekken, knijpen etc.

Verbaal: bijnamen verzinnen, roddels verspreiden etc.

Emotioneel: iemand negeren, buitensluiten, verstoppert van iemand anders bezittingen, iemand belachelijk maken, vernederen etc.

Kinderen die de kans lopen gepest te worden:

- Kinderen die anders zijn,
- Kinderen die gevoelig zijn,
- Kinderen die toevallig in de buurt zijn,
- Kinderen die in andere situaties zondebok geweest zijn (bijv. van school naar school, aan houding zien kinderen dat hij/zij gepest is)

Oorzaken van pesten:

- Een voortdurende strijd om de macht binnen de klas,
- Persoonlijke problemen van leerlingen,
- Slecht contact tussen school en ouders,
- Een voortdurend gevoelde anonimiteit,
- Negatief schoolklimaat
- Biologische - psychologische ontwikkeling van de leerlingen,
- Psychische problemen van het kind,
- Problemen in thuissituatie,
- Enz.

Al deze oorzaken geven een gevoel van onveiligheid!

De taak van de schoolleiding

Voor een succesvol anti - pestbeleid is het belangrijk dat de als schoolleiding zich hier op een opbouwende manier mee bezighoudt.

De schoolleiding:

- Is zich bewust van de problemen en de mogelijke oplossingen,
- Maakt duidelijk wat zij wil en gaat doen,
- Doet ook daadwerkelijk dingen doen die resultaten opleveren.

Bewustwording

De schoolleiding is zich bewust van de pestproblematiek in het algemeen.

Het besef is er dat de school er zelf mee te maken heeft, of er nu wel of geen concrete problemen aan het licht komen. De schoolleiding realiseert zich dat er iets aan de problemen gedaan moeten worden en de rol die zij als schoolleiding hierin speelt.

De aanpak van pestproblemen staat overigens niet op zichzelf, maar is een onderdeel van het schoolbeleid, dat onder meer aandacht besteedt aan een goed opvoedkundig klimaat op de school.

Stellingname

De als schoolleiding maakt naar buiten duidelijk (zowel naar de leerkrachten, de leerlingen, als naar de ouders) dat pesten niet toelaatbaar is! De slachtoffers moeten weten dat de als school in principe aan hun kant staat. Pesters en leerlingen die pesters zouden kunnen gaan worden, moeten in de gaten krijgen dat erop ze gelet wordt. De schoolleiding maakt de leerkrachten bewust van hun verantwoordelijkheid en zorgt ervoor dat niet alle last op hun schouders rust. Via posters en/of de schoolkrant wordt aandacht aan de problematiek besteedt.

Maatregelen

De schoolleiding is dat wij tot de zorg voor een systematiek komen om het pestprobleem op school aan pakken.

De schoolleiding schept voorwaarde m.b.t. preventieve maatregelen en bestrijdingsmaatregelen.

1. Preventieve maatregelen: maatregelen die zijn gericht op het voorkomen van pesten.
2. Bestrijdingsmaatregelen: maatregelen die zijn gericht op het afremmen van pesten .

Beleidsvoorwaarden ter voorkoming en bestrijding van het pesten:

- Zorg dragen voor een goed pedagogisch klimaat.

Mogelijke middelen:

- Het kiezen en uitvoeren van een project gericht tegen pesten.
- De leerkrachten stimuleren en gelegenheid geven een cursus te volgen om pesten effectiever te hanteren.
- Nagaan wat op school de factoren zijn die stress bij de leerlingen veroorzaken en deze stress proberen te verminderen om de draaglast lichter te maken.
- Het organiseren van een themadag over pesten.
- Meer toezicht op het schoolplein mogelijk maken en indien noodzakelijk: indeling speelplein veranderen zodat er minder verborgen hoeken zijn.
- De invoering van een sociale vaardigheidstraining, om de sociale vaardigheden van de leerlingen te vergroten.

Aanwezig op school:

- vertrouwenspersoon
- contact met klachtencommissie

Wanneer ouders komen met “mijn kind wordt gepest” stelt de schoolleiding de volgende drie vragen stellen:

1. Wie
2. Wat
3. Waar

De schoolleiding verwijst de ouders naar de leerkracht en bemiddelt indien nodig. De taak van de leerkracht

De leerkracht heeft de verantwoordelijkheid om:

- de pestproblematiek niet naast zich neer te leggen,
- het slachtoffer duidelijk te maken dat zijn probleem gezien en erkend wordt,
- de pester duidelijk te maken dat zijn gedrag onacceptabel is,
- van de situatie melding te maken (denk hierbij aan schoolleiding, ouders en andere, die misschien meer kunnen doen dan de leerkracht zelf).

Bewustwording

De leerkracht is doordrongen van de ernst van de problematiek in het algemeen en weet dat de school hier ook mee te maken heeft. De leerkracht beseft dat hij middelen heeft om iets aan de problemen te doen.

Signalen

Omdat pesten meestal in het verborgene plaatsvindt, is het voor de leerkracht belangrijk om gespitst te zijn op signalen die de kant van pesten op kunnen wijzen.

Signalen die een leerkracht op kan vangen van een kind dat gepest wordt binnen een groep zijn bijvoorbeeld:

- slechter presteren dan normaal,
- teruggetrokken gedrag vertonen,
- agressief worden naar andere kinderen toe,
- buikpijn en/of hoofdpijn of andere pijnen hebben,
- het hebben van schrammen, blauwe plekken etc,
- weigeren om te zeggen wat er aan de hand is.

Tenslotte zorgt de leerkracht er voor dat bestaande en mogelijk nog komende problemen met leerlingen (of die nu op het terrein liggen van pesten, faalangst, concentratie, of vermoeden van kindermishandeling) zowel bij leerkrachten onderling als tussen leerkrachten en leerlingen bespreekbaar zijn.

Stellingname

De leerkracht maken aan de kinderen duidelijk dat pesten niet toelaatbaar is. Slachtoffers weten dat de leerkracht in principe aan hun kant staat, pesters en leerlingen die pesters zouden kunnen worden weten dat er op hen gelet wordt.

Maatregelen

Er zijn twee soorten maatregelen die genomen worden:

1. Preventieve maatregelen die er op gericht zijn om pesten te voorkomen,
2. Bestrijdingsmaatregelen die er op gericht zijn reeds plaatsgevonden pestpraktijken een halt toe te roepen!

Preventieve maatregelen zijn vaak meer een zaak van de lange termijn, bestrijdingsmaatregelen zijn daarentegen gericht op het bestrijden van acute pestproblemen.

Preventieve maatregelen

Ervoor zorgen dat leerlingen niet beginnen met pesten is natuurlijk ideaal.

De leerkracht kan concreet het volgende:

- als leerkracht respect afdwingen door op een positieve manier duidelijk leiding te geven aan de klas, respect te tonen aan de leerlingen, zelfrespect te hebben en dat uit te stralen, emoties te beheersen bij uitdagend gedrag van leerlingen, te werken met daden in plaats van woorden, consequent en eerlijk op te treden,
- de klas vanaf de eerste schooldag begeleiden om onderlinge strijd tussen leerlingen in goede banen te leiden,
- de draagkracht van de kinderen vergroten, door bijvoorbeeld met de klas te bespreken hoe je in het algemeen een probleem oplost,

- leerlingen creatief om leren gaan met schoolfrustraties, door bijvoorbeeld leren te ontspannen,
- leerlingen meer eigen verantwoordelijkheid geven,
- meer aandacht hebben voor wat de leerlingen buiten de klas doen,
- leerlingen een anti pestcontract laten opstellen,

Bestrijdingsmaatregelen

De leerkracht heeft vaak te maken met pesterijen in ‘volle gang’ (vaak kom je er pas achter wanneer het al een tijdje speelt). Wanneer de leerkracht erachter komt dat er gepest wordt, moeten er bestrijdingsmaatregelen genomen worden. Er zijn twee soorten bestrijdingsmaatregelen: confronterende en niet confronterende maatregelen.

Confronterende maatregelen houden in dat de leerling openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. Dit ligt het meeste voor de hand als er sprake is van openlijke pesterijen.

Confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

- gesprek met de gepeste leerling,
- gesprek met de pesters of beide partijen,
- gesprek met ouders van de gepeste leerling,
- bij structurele pesterijen van pester ouders benaderen,
- een groepsgesprek over pesten,
- een groepsproject over pesten,
- sociale vaardigheidstraining voor de betrokken leerling, pester en gepeste leerling.

Niet confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de klas via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt. Dit ligt het meest voor de hand als er sprake is, of er een vermoeden is van pesterijen, die verborgen worden gehouden.

Niet confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

- het bieden van hulp aan het slachtoffer, ze begeleiden en/of doorverwijzen,
- het aanroeren van pesten via een onderwerp als oorlog en vrede, mensenrechten of machtsmisbruik,
- aandacht voor een pestproject.

Juist als het pesten al lang aan de gang is, is het gevaarlijk om het pesten op een openlijke, directe manier te bespreken. Dat komt doordat de pesters dit kunnen interpreteren als verraad door het slachtoffer aan de leerkracht. Dit zal vaak nog ergere pesterijen uitlokken.

De taak van de ouders

Voor ouders is het vaak moeilijk om erachter te komen of hun kind gepest wordt. Pesten gebeurt vaak in het onzichtbare. Bovendien schamen gepeste kinderen zich vaak en zullen ze niet snel de hulp van hun ouders inroepen.

Voor de ouders is het fijn om vanuit school te horen hoe daar omgegaan wordt met pesten. De school kan hiervoor een aantal adviezen aan de ouders geven zodat zij ook op een goede manier omgaan met pesten.

De ouders moeten weten dat ze niet op eigen houtje actie moeten ondernemen tegen de pester. Wel kunnen ze:

- a. overleggen met het kind en school,
- b. dat het niet hun eigen schuld is,
- c. de school vragen hoe ze met pesten omgaat,
- d. het pesten ook als het niet speelt bespreekbaar maken. De kinderen weten dan dat ze altijd bij hun ouders/verzorgers terecht kunnen wanneer ze gepest worden. Het bespreekbaar maken kan bijvoorbeeld aan tafel.
- e. etc.

Signalen

Signalen die gepeste kinderen thuis af kunnen geven aan ouders:

- niet graag naar school gaan,
- nooit vrienden mee naar huis nemen,
- niet graag buiten spelen,
- slecht slapen of nachtmerries hebben,
- klagen over hoofdpijn of buikpijn etc.,
- vaak thuis komen met blauwe plekken en schrammen.

Wanneer deze signalen herkend worden bij het kind hoeft er nog geen sprake te zijn van pesten. Het kind kan bijvoorbeeld ziek zijn. Trek niet te snel conclusies, het zijn alarmeringssignalen en geen waterdichte bewijzen dat het kind gepest wordt.

Wanneer men vermoedt dat er iets niet in orde is kan men het beste het kind hier direct op aanspreken. Vraag wat er aan de hand is. Het kan zijn dat het kind niets zegt of de gehele situatie ontkent. Vraag dan als ouder door, vertel dat u bezorgd bent en dat u hem altijd wilt helpen en steunen. Het is belangrijk om uw kind serieus te nemen en precies uit te vinden wat er aan de hand is.

Wat moet u doen als ouder wanneer uw kind slachtoffer is van pesterijen:

- laat uw kind voortdurend weten dat u van hem houdt,
- schakel school in als het op school gebeurt,
- schakel indien nodig hulp van externen in, liefst in overleg met school,
- bespreek welke situaties het kind het beste kan vermijden,
- maak complimentjes elke keer als uw kind iets goed doet,
- geef uw kind verantwoordelijkheid,
- stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden
- u kunt op de volgende manier aan uw kind aangeven hoe hij/zij kan reageren:
  - geef aan dat uw kind het beste niet kan reageren,
  - leer uw kind voor zichzelf op komen,
  - bedenk samen met uw kind antwoorden of pakkende opmerkingen.

Wat moet u als ouder doen als uw kind pest:

- praat met uw kind,
- maak duidelijk dat u het gedrag niet accepteert,
- achterhaal oorzaken,
- probeer uw kind te laten beseffen wat hij aanricht,
- besteed aandacht aan uw kind,
- leer ander gedrag aan,
- geef het goede voorbeeld,
- schakel de school in,
- schakel indien nodig hulp van externen in (liefst in overleg met school)

Stappenplan in schematische weergave

Stappenplan pesten

1. Signaleren van pesten

Veel verschillende partijen kunnen pesten signaleren. Bijvoorbeeld: de ouders van de gepeste leerling, de ouders van de pesters, andere ouders, de leerkrachten, leerlingen, de schoolleiding, contactpersoon, overige.

2. De groepsleerkracht op de hoogte brengen.

Degene die het pesten gesignaleerd heeft, geeft het altijd door aan de groepsleerkracht. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor de verdere stappen die ondernomen worden. Hij houdt in de gaten welke stappen door wie ondernomen worden en met welke resultaten.

3. Te nemen maatregelen

Afhankelijk van het gesprek met de ouders en het probleem wordt een keuze gemaakt uit de volgende mogelijke oplossingen:

1. gesprek met de gepeste leerling,
2. gesprek met de pesters of beide partijen,
3. gesprek met ouders van gepeste,
4. bij structurele pesterijen van pester, ouders benaderen,
5. een groepsgesprek over pesten,
6. een groepsproject over pesten,
7. sociale vaardigheidstraining voor de betrokken leerling

4. Evalueren van het effect

Na een afgesproken periode evalueert de leerkracht of de aanpak het gewenste effect heeft gehad. Hij bespreekt dit met de ouders van de gepeste leerling, met de pester en de ouders van de pester.

5. Eventueel vervolg

Indien nodig wordt de cyclus vaker doorlopen. Mochten ouders ontevreden zijn met de aanpak van de leerkracht, dan kunnen ze bij de schoolleiding/contactpersoon hierover terecht. De schoolleiding probeert tot een oplossing te komen die bevredigend is voor de ouders en de schoolleiding.

6. Onenigheid over het bestaan van het pestprobleem

Wanneer niet alle partijen overtuigd zijn van het bestaan van het pestprobleem, dan kunnen de partijen aan de schoolleiding vragen te bemiddelen. De schoolleiding/ contactpersoon helpt bij het zoeken naar een oplossing waar alle partijen tevreden mee zijn. Eventueel kan het bespreken van het pestprobleem in het team een oplossing zijn.